

Sygn. akt II Cz 887/13

## POSTANOWIENIE

K., dnia 20 stycznia 2014 r.

**Sąd Okręgowy w Kaliszu, II Wydział Cywilny Odwoławczy**

w składzie następującym:

**Przewodniczący:** SSO Henryk Haak

**Sędziowie:** SSO Paweł Szwedowski – spr.

SSO Marian Raszewski

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2014 r. w Kaliszu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku K. J.

z udziałem A. J., L. J.

o dział spadku po S. J.

w przedmiocie zażalenia uczestników postępowania A. J. i L. J.

na postanowienie Sądu Rejonowego w Jarocinie VI Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w P.

z dnia 13 września 2013 r., sygn. akt VI Ns 276/13

**postanawia:**

**oddalić zażalenie.**

Sygn. akt II Cz 887/13

## UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 13 września 2013 r. Sąd Rejonowy w Jarocinie VI Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w P., sygn. akt VI Ns 276/13, oddalił wniosek uczestników postępowania A. J. i L. J. o udzielenie zabezpieczenia działu spadku po zmarłym ojcu S. J. poprzez wydzielenie im do użytkowania - na czas trwania postępowania - z nieruchomości spadkowej położonej w G., dla której Sąd Rejonowy w Jarocinie prowadzi księgę wieczystą (...), niezabudowanych działek numer (...) z jednoczesnym zobowiązaniem wnioskodawcy do wydania uczestnikom postępowania przedmiotowych działek.

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd Rejonowy ustalił, że w skład spadku po zmarłym w dniu 4 czerwca 2012 r. S. J. wchodzi nieruchomość, na której znajduje się zabudowane gospodarstwo rolne o łącznej pow. ok. 7 ha, składająca się z działek o numerach (...), dla której Sąd Rejonowy w Jarocinie prowadzi księgę wieczystą (...). W gospodarstwie tym od 1993 r. mieszka i pracuje syn spadkobiercy - wnioskodawca K. J.. Dwaj pozostali synowie spadkodawcy - uczestnicy postępowania A. J. i L. J. - mieszkają na darowanych im przez ojca i wnioskodawcę nieruchomościach rolnych. L. J. prowadzi gospodarstwo rolne o pow. ok. 14 ha.

Wnioskodawca zajmuje się gospodarstwem w prawidłowy sposób, nie ma żadnych oznak nieprawidłowości w jego prowadzeniu poza niewielkimi uchybieniami. Po śmierci ojca wnioskodawca sprzedał dwa tuczniki, byki, starą krowę, nie sprzedawał natomiast płodów rolnych. Wnioskodawca dokonał wycinki drzew na podstawie zezwolenia otrzymanego jeszcze w czasie życia ojca. Raz zdarzyło się, że uczestnicy postępowania wtargnęli na posesję, na której zamieszkuje wnioskodawca, w wyniku czego miała miejsce interwencja funkcjonariuszy Policji.

Mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne Sąd I instancji zważył, że wydzielenie uczestnikom postępowania wnioskowanych gruntów, które są o najwyższej klasie bonitacyjnej, spowodowałoby na obecnym etapie postępowania uniemożliwienie prowadzenia produkcji rolnej przez wnioskodawcę, a także ewentualną konieczność sprzedaży inwentarza żywego. Nadto Sąd I instancji podniósł, że wszelkie kwestie związane z ustaleniem stanu gospodarstwa na datę zgonu spadkodawcy będą przedmiotem toczącego się postępowania, podobnie jak rozliczone zostaną pożytki i inne koszty związane z posiadaniem przedmiotów spadkowych.

Zażalenie na powyższe orzeczenie wnieśli uczestnicy postępowania A. J. i L. J. zaskarżając je w całości i domagając się zmiany zaskarżonego postanowienia zgodnie z wnioskiem, względnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucono oparcie orzeczenia na błędnych ustaleniach faktycznych sprowadzających się do przyjęcia, że wnioskodawca prawidłowo dba o majątek spadkowy, oraz dowolność w ocenie zgromadzonego materiału dowodowego polegającą na oparciu ustaleń faktycznych wyłącznie na zeznaniach wnioskodawcy z pominięciem zeznań uczestnika postępowania L. J..

**Sąd Okręgowy zważył, co następuje:**

**Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.**

Zgodnie z art. 730<sup>1</sup> § 1 k.p.c. udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Stosownie do art. 730<sup>1</sup> § 2 k.p.c. interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonywanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie.

W sprawie o dział spadku celem postępowania nie jest utrzymanie współposiadania majątku spadkowego, lecz likwidacja współwłasności, przede wszystkim poprzez podział rzecz wspólnej, chyba że podział byłby sprzeczny z przepisami ustawy lub ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem rzeczy albo że pociągałby za sobą istotną zmianę rzeczy lub znaczne zmniejszenie jej wartości; jeżeli przedmiotem działu spadku jest gospodarstwo rolne, a jego podział byłby sprzeczny z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, wówczas możliwe jest przyznanie jego jednemu ze współwłaścicieli (art. 211 k.c. , 213 k.c. i 214 k.c. w zw. z art. 688 k.p.c.).

W niniejszej sprawie zarówno wnioskodawca, jak i obaj uczestnicy postępowania wnieśli o przyznanie im przedmiotu współwłasności, co jest podyktowane przede wszystkim niewielką powierzchnią gospodarstwa rolnego. W konsekwencji należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie celem postępowania nie jest doprowadzenie do podziału nieruchomości spadkowej w naturze, lecz przyznanie jej na rzecz jednego ze współwłaścicieli.

Jak stanowi art. 730<sup>1</sup> § 3 k.p.c. przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd winien uwzględnić interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad miarę.

W ocenie Sądu Okręgowego powyższa dyspozycja sprzeciwia się uwzględnieniu wniosku uczestników postępowania. Należy zauważyć, że jak wynika z niekwestionowanych w tym zakresie ustaleń Sądu I instancji, przedmiotowe gospodarstwo jest od około 20 – u lat zamieszkałe i prowadzone przez wnioskodawcę K. J., z wyłączeniem uczestników

postępowania L. J. i A. J., którzy – w ramach rodzinnych rozliczeń - otrzymali inne nieruchomości rolne. Sporne gospodarstwo rolne ma stosunkowo niewielką powierzchnię – ok. 7 ha. W tym stanie rzeczy wydzielenie dwóch części przedmiotowego gospodarstwa uczestnikom postępowania, którzy są skonfliktowani z wnioskodawcą, będzie – wbrew poglądom skarżących - sprzeciwiało się zasadom prawidłowej gospodarki tym gospodarstwem, z uwagi na brak współdziałania w jego prowadzeniu, co w konsekwencji może doprowadzić do obniżenia jego wydajności.

Nie można zgodzić się ze stanowiskiem skarżących, że Sąd I instancji w sposób dowolny dokonał ustaleń faktycznych, opierając się jedynie na zeznaniach wnioskodawcy. Z motywów zaskarżonego orzeczenia wynika, że Sąd meriti oparł swoje ustalenia na podstawie całego zebranego w sprawie materiału dowodowego, w tym na zeznaniach uczestnika postępowania L. J., a w efekcie - pomijając motywy tego rodzaju zachowania i jego wpływ na efektywność prowadzenia gospodarstwa rolnego – ustalił, że w czasie posiadania majątku spadkowego wnioskodawca dokonał sprzedaży inwentarza żywego, jak również wyrebu drzewa z lasu. Podkreślić jednak należy, że wydzielenie wnioskodawcom do użytkowania na czas trwania postępowania działek gruntu nie stanowi skutecznego sposobu zapobieżenia dokonania przez wnioskodawcę sprzedaży inwentarza gospodarstwa.

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut skarżących, że brak tego rodzaju zabezpieczenia naruszy ich prawa majątkowe poprzez pozbawienie ich możliwości partycypowania w pożytkach z tego gospodarstwa. Wynika to z faktu, że w postępowaniu o dział spadku przedmiot działu stanowi spadek według jego stanu z chwili otwarcia spadku, tj. śmierci spadkodawcy – art. 924 k.c. Zmiany w tym stanie (w okresie między otwarciem spadku a jego działem) podlegają w chwili działu stosownemu uwzględnieniu i ewentualnie rozliczeniu. Zważyć bowiem należy, że do wspólności majątku spadkowego stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności ułamkowej (por. art. 1035 k.c.), co sprawia, że spadkobiercy ponoszą skutki zmian w stanie spadku. Dlatego też w postępowaniu o dział spadku sąd, zgodnie z art. 686 k.p.c., rozstrzyga o wzajemnych roszczeniach spadkobierców z tytułu posiadania i używania przedmiotów spadkowych, pożytków i przychodów, poczynionych nakładów i spłaconych długów spadku (zob. uchw. SN z 27.09.1974 r., III CZP 58/74, OSNC 1975, Nr 6, poz. 90; post. SN z 15.04.1997 r., I CKU 30/97, OSNC 1997, Nr 10, poz. 149; T. Demendecki [w:] Komentarz aktualizowany do art. 684 Kodeksu postępowania cywilnego, pod red. A. Jakubeckiego, LEX 2013; T. Żyznowski [w:] Komentarz do art. 684 Kodeksu postępowania cywilnego, pod red. H. Doleckiego, T. Wiśniewskiego, Tom III, Wydanie II, LEX 2013). Wbrew twierdzeniom skarżących, wyliczenie pożytków związanych z posiadaniem gospodarstwa spadkowego według czynszu dzierżawnego nie jest jedyną metodą tego rodzaju wyliczenia. Wyliczenie to może zostać bowiem dokonane przy uwzględnieniu rzeczywistych parametrów tego gospodarstwa z dnia otwarcia spadku, przy założeniu prowadzenia racjonalnej gospodarki.

Uwzględniając powyższe nie może ostać się zarzut skarżących, jakoby brak wnioskowanego zabezpieczenia, skutkujący brakiem możliwości współposiadania przedmiotów spadkowych, współkorzystania z nich i czerpania z nich pożytków, będzie skutkowało naruszeniem ich praw podmiotowych, a tym samym stanowił o istnieniu po stronie wnioskodawców interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia. Przedmiotowe prawa majątkowe zostaną bowiem uwzględnione w orzeczeniu kończącym postępowanie o dział spadku.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oraz art.13 § 2 k.p.c., należało orzec jak w sentencji.

Sygn. akt II Cz 887/13

### **Zarządzenie:**

1. (...)

2. (...)

- (...) adw. M. G.,

- (...) adw. A. S.,

3. (...)

4. (...)

K., dn. 20.01.2014 r.

SSO Paweł Szwedowski